

Malların təqdim edilməsindən, işlərin yerinə yetirilməsindən, xidmətlərin göstərilməsindən gəlir («Mənfəət vergisinin bəyannaməsi»nin 200-ci sətəri)

Vergi Məcəlləsinin 13.2.8-ci maddəsinə əsasən mal dedikdə hər hansı maddi və ya qeyri-maddi əmlak (aktiv), o cümlədən, elektrik və istilik enerjisi, qaz və su başa düşülür. Bu termin vergi ödəyicisinin sonradan satılmaq üçün kənarından aldığı maddi və qeyri-maddi əmlakı və vergi ödəyicisinin özü tərəfindən istehsal olunmuş əmlakı əks etdirir.

Vergi Məcəlləsinin 13.2.11-ci maddəsinə əsasən xidmət (iş) dedikdə malların təqdim edilməsi sayılmayan, nəticələri maddi ifadə kəsb edən fəaliyyət başa düşülür.

Beləliklə, mənfəət vergisinin bəyannaməsinin bu sətirində vergi ödəyicisi tərəfindən vergi ili ərzində aşağıdakı mənbələrdən əldə olunmuş gəlirləri əks etdirilir:

- kənarından alınmış malların təqdim edilməsindən;
- özü tərəfindən istehsal edilmiş məhsulun təqdim edilməsindən;
- lazımsız materialların təqdim edilməsindən;
- xidmətlərin göstərilməsindən, işlərin yerinə yetirilməsindən.

Kassa metodunu tətbiq edən müəssisələr bu sətirdə yalnız dəyəri alıcılar (sifarişçilər) tərəfindən ödənilmiş malların (xidmətlərin) dəyərini göstərirlər.

Hesabat ilindən alıcılardan (sifarişçilərdən) avans şəklində alınmış və müqabilində mal təqdim edilməmiş (xidmət göstərilməmiş) vəsaitlər gəlir kimi tanınmış və bu sətirdə əks etdirilmir.

Hesabat ili ərzində mənfəət vergisinin ödəyicisi olmuş (sadələşdirilmiş verginin ödəyicisi kateqoriyasından mənfəət vergisinin ödəyicisi kateqoriyasına keçmiş) müəssisələr bu sətirdə mənfəət vergisinin ödəyicisi olduqları tarixdən hesabat ilinin sonuna kimi təqdim edilmiş malların (göstərdikləri) xidmətlərin dəyərini əks etdirirlər.

Misal. *2017-ci il yanvarın 1-dən sentyabrın 1-dək müəssisə sadələşdirilmiş verginin ödəyicisi olmuşdur. 2017-ci il sentyabrın 1-dən etibarən müəssisə ƏDV ödəyicisi kimi qeydiyyatdan keçmişdir və buna müvafiq olaraq həmin tarixdən mənfəət vergisinin ödəyicisi olmuşdur.*

Bu halda müəssisə 2017-ci ilin sentyabr-dekabr ayları üçün mənfəət vergisinin bəyannaməsinin təqdim etməlidir. Həmin bəyannamədə 2017-ci ilin sentyabr-dekabr aylarında əldə olunmuş gəlirlər və həmin gəlirlərin əldə olunması ilə bağlı çəkilmiş xərclər əks etdirilir.

Hesabat ilində təqdim edilmiş mallar (göstərilmiş xidmətlər) bu sətirə əməliyyatda (əqdə) tərəflərin təsbit etdikləri qiymətlə göstərilir. Lakin aşağıdakı hallarda təqdim edilmiş malların (göstərilmiş xidmətlərin) dəyəri bazar qiymətləri nəzərə alınmaqla qiymətləndirilə bilər:

- Barter (mal mübadiləsi), idxal-ixrac əməliyyatları aparıldıqda;
- təsərrüfat əqləri qarşılıqlı surətdə asılı olan şəxslər arasında həyata keçirildikdə;
- 30 gün ərzində vergi ödəyicilərinin eyni xüsusiyyətli və ya eyni cinsli mallara (işə, xidmətə) tətbiq etdikləri qiymətlərin səviyyəsi 30 faizdən çox (aşağı və yuxarı) dəyişdikdə;
- müəssisənin əmlakı qalıq dəyərindən artıq qiymətə sığortalandığı halda;
- Vergi Məcəlləsinin 124.4-cü maddəsinə müvafiq olaraq daşınmaz əmlakın (yaşayış fondu istisna olmaqla) vergitutma məqsədləri üçün aylıq icarə haqqının məbləğinin müəyyən edilməsi zərurəti yarandıqda.

Malların təqdim edilməsi, işlərin yerinə yetirilməsi və xidmətlərin göstərilməsindən gəlirin mühasibat uçotunun aparılması və bu əməliyyatların nəticələrinin mənfəət vergisinin bəyannaməsində əks etdirilməsi qaydasını müxtəlif variantlarda nəzərdən keçirək.